Lietas arhīva Nr. A42-02008-23/20
ECLI:LV:ADRJRIT:2023:1219.A420200823.10.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2023.gada 19.decembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā: tiesnese Marina Romanova,

piedaloties pieteicējam /pers. A/, pieteicēja juridiskās palīdzības sniedzējai zvērinātai advokātei Kristīnai Korņevai, atbildētājas Ādažu novada pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes - Ādažu novada domes - pārstāvjiem /pers. B/ un /pers. C/ un trešajai personai /pers. D/,

tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma daļā par Ādažu novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisijas 2023.gada 25.aprīļa lēmuma Nr.ĀNP/1-7-3-2/23/2 atzīšanu par prettiesisku un atcelšanu, 10 000 *euro* nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu 1000 *euro*.

Aprakstošā daļa

[1] Carnikavas novada būvvalde 2018.gada 13.novembrī trešajai personai /pers. D/ izdeva būvatļauju Nr./numurs A/ vieņģimenes dzīvojamās mājas (turpmāk – objekts) būvniecībai nekustamajā īpašumā ar kadastra numuru /numurs B/, /adrese A/, Ādažu novadā (turpmāk – nekustamais īpašums). Objekts pieņemts ekspluatācijā ar Ādažu novada būvvaldes 2022.gada 14.novembra aktu par būves pieņemšanu ekspluatācijā (kods /numurs C/) (turpmāk – akts).

Nepiekrītot aktam, kaimiņu nekustamā īpašuma /adrese B/, Ādažu novadā īpašnieks pieteicējs /pers. A/ vērsās Ādažu novada pašvaldībā ar apstrīdēšanas iesniegumu, norādot, ka notekūdeņi no objektā ierīkotās un ekspluatācijā pieņemtās kanalizācijas sistēmas tiek novadīti pieteicēja īpašumā, kas pasliktina pieteicēja īpašuma stāvokli, kā arī nodara kaitējumu videi.

[2] Ar Ādažu novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisijas 2023.gada 25.aprīļa lēmumu Nr.ĀNP/1-7-3-2/23/2 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) akts atstāts spēkā. Pārsūdzētā lēmuma pamatojumā citstarp norādīts, ka pašvaldības aģentūra „Carnikavas komunālserviss" (turpmāk - Carnikavas komunālserviss) 2022.gada 3.maija atzinumā „Par būves gatavību nodošanai ekspluatācijā /adrese A/, Ādažu novads" (turpmāk – atzinums), konstatēja, ka ūdensvads un sadzīves kanalizācija atbilst tehnisko noteikumu un saistošo noteikumu prasībām.

[3] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu, nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu. Pieteikums motivēts ar šādiem argumentiem.

[3.1] Ar aktu objekts pretlikumīgi atzīts par drošu un gatavu ekspluatācijai.

[3.2] Notekūdeņi no objektā ierīkotās un ekspluatācijā pieņemtās kanalizācijas sistēmas tiek novadīti pieteicēja īpašumā, tai skaitā, īpašumā esošajā dīķī, kas savienots ar /Nosaukums A/ upi, tādējādi radot kaitējumu pieteicēja īpašumam un videi. Līdz ar to, atzīstot strīdus kanalizācijas sistēmu par gatavu ekspluatācijai, pārkāptas ne tikai pieteicēja, bet arī sabiedrības intereses.

[3.3] Trešajai personai tika uzlikts pienākums veikt kanalizācijas pārbūvi atbilstoši normatīvo aktu prasībām, kas netika izpildīts.

[3.4] Nolūkā samazināt piesārņojumu pieteicējs savā īpašumā veica grunts uzbēršanas darbus. Ja kanalizācija objektā būtu izbūvēta pareizi, tas ir, tādā veidā, lai notekūdeņi netiktu novadīti pieteicēja īpašumā, pieteicējam nebūtu jāveic grunts uzbēršanas darbi. Izraktais grāvis pasliktina īpašuma stāvokli un rada papildu ierobežojumus lietošanai.

[3.5] Turpmākas kanalizācijas ekspluatācijas gadījumā var iestāties neatgriezeniskas sekas pieteicēja īpašumam, dīķim, /Nosaukums A/ upei, videi un sabiedrībai.

[3.6] Lai sagatavotu iesniegumus, sūdzību un pieteikumu, pieteicējam radušies tiesāšanās izdevumi. Tāpat pieteicējam tika nodarīts morālais kaitējums.

[4] Rakstveida paskaidrojumā atbildētāja pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā konstatēto, papildus paskaidrojot turpmāk minēto.

[4.1] Pieteicēja intereses netiek aizskartas vai ierobežotas, jo objekts uzbūvēts atbilstoši izsniegtajai būvatļaujai un projektēšanas nosacījumiem, kā arī būvēšanas laikā spēkā esošo normatīvo aktu regulējumam.

[4.2] Pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus vai būveksperta atzinumu, kas norādītu, ka objekta drošība ir apšaubāma, vai ka objekts nebija gatavs pieņemšanai ekspluatācijā.

[4.3] Akts par būves pieņemšanu ekspluatācijā ir konstatējoša rakstura lēmums, ar kuru kompetenta iestāde pārbauda, vai būve ir uzbūvēta atbilstoši visām prasībām, kuras jāievēro saskaņā ar būvatļauju (akceptēto būvprojektu) un būvniecības normatīvajiem aktiem. Konkrētajā gadījumā akta 5.4.punktā norādīts, ka izmaiņas un atkāpes no saskaņotā būvprojekta nav konstatētas, kā arī akta 8.punktā norādīts, ka inženiertīkli un iekārtas pārbaudītas un atzītas par derīgām ekspluatācijā ar attiecīgajiem atzinumiem.

[4.4] Atbilstoši teritorijas plānojumam šajā teritorijā drīkst izbūvēt un izmantot bioloģiskās attīrīšanas iekārtas. Atbilstoši SIA „Azimuts inženierizpēte" 2021.gada 8.jūlijā veiktiem objekta izvietojuma izpildmērījumiem bioloģiskā attīrīšanas iekārta atrodas 3,3 m attālumā no robežas, bet to izlaide 2 m attālumā no robežas. Šādā attālumā novietotā bioloģiskā attīrīšanas iekārta kaimiņam nav jāsaskaņo.

[4.5] Pieteicējs nav iesniedzis dokumentus, kas apliecinātu, ka viņa nekustamā īpašuma vērtība būtu samazinājusies un viņš nevar pilnvērtīgi izmantot īpašumu.

[4.6] Bioloģiskās attīrīšanas iekārtas notekūdeņi tiek uzkrāti tvertnē, taču notekūdeņus attīra baktērijas, pārtiekot no ūdeņos esošajām

organiskajām vielām. Tā kā baktērijas spēj saēst lielu daļu organisko vielu, izfiltrētais ūdens, kas pēc tam plūst uz grāvi, upi vai ezeru, nepiesārņo augsni.

[4.7] Atbilstoši SIA „Vides audits" laboratorijas 2022.gada 21.septembra testēšanas pārskata Nr.4215-07.09-22 testēšanas rezultātiem bioloģiskās attīrīšanas iekārtas attīrītie notekūdeņi, kas tiek novadīti apkārtējā vidē, atbilst Ministru kabineta 2002.gada 22.janvāra noteikumu Nr.34 „Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī" (turpmāk – noteikumi Nr.34) prasībām, kā arī nerada riskus vai kaitējumu videi, cilvēkiem un sabiedrībai kopumā. Pieteicējs nav iesniedzis pierādījumus tam, ka pieteikuma tiesā iesniegšanas brīdī no objekta bioloģiskās attīrīšanas iekārtas izvades apkārtējā vidē izplūstu attīrītie notekūdeņi, kuri neatbilstu noteikumu Nr.34 prasībām.

[4.8] Būvvaldei ir zināms, ka pieteicējs 2021.gada oktobrī savā zemesgabalā veica zemes līmeņa paaugstināšanu. Tādējādi situācija dabā ir mainījusies un veikto darbu rezultātā zemesgabalā pie kopīgās robežas grāvī tiek novadīti lietus ūdens kanalizācijas notekūdeņi un attīrītie notekūdeņi no lokālās bioloģiskās attīrīšanas iekārtas. Līdz ar to trešā persona neveica bioloģiskās attīrīšanas iekārtas kanalizācijas izlaides pārbūvi, paredzot risinājumu ar infiltrāciju gruntī, jo pieteicējs patvaļīgi bija veicis sava īpašuma grunts uzbēršanas darbus, kuru rezultātā mainījās sākotnējie faktiski apstākļi un zuda pienākums pārbūvēt kanalizāciju. Ja pieteicējs nebūtu veicis grunts paaugstinājumu, trešajai personai būtu bijis pienākums veikt kanalizācijas izvades risinājumu ar infiltrāciju gruntī.

[4.9] Pieteikumā nav norādīti fakti, kas pamato tiesības uz zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu. Attiecībā uz prasījumu atlīdzināt zaudējumus, pieteicējs nav ievērojis šai lietu kategorijai likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

[5] Trešā persona rakstveida paskaidrojumā pieteikumu uzskata par nepamatotu un lūdz to noraidīt, atsaucoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem. Papildus trešā persona paskaidroja turpmāko.

[5.1] Visa apbūve ir notikusi saskaņā ar būvprojektu, turklāt, izdodot aktu, kompetentā iestāde ir pārliecinājusies par veikto būvdarbu atbilstību būvatļaujas un normatīvo aktu prasībām.

[5.2] Trešā persona ir ievērojusi visas uz nekustamā īpašuma lietošanu attiecināmās prasības, tajā skaitā, piesaistījusi speciālistus notekūdeņu attīrīšanas iekārtas uzstādīšanai un apkalpošanai. Šobrīd nav kompetentas iestādes lēmumu, kas pierādītu pretējo.

[5.3] Laikā, kad notika objekta apsekošana, lai novērtētu tā atbilstību būvprojektam, tika paņemti paraugi no kanalizācijas sistēmas.

[5.4] Kā paredzēts būvprojektā, ekspluatējot būvi, attīrītie notekūdeņi tiek novadīti grāvī, kas atrodas nekustamajā īpašumā. Objekta apsekošanas laikā 2018.gada 6.novembrī starp teritorijām bija (un vēl joprojām ir) grāvis. Starp minēto grāvi un pieteicēja īpašumu ir uzstādīts žogs. Attiecīgais grāvis nav savienots ar pieteicēja zemesgabalu un dīķi, jo starp tiem ir zemes paaugstinājums, uz kā atrodas pieteicēja uzstādītais žogs.

[5.5] Ne pieteicēja pieteikums, ne tam pievienotie pielikumi neapstiprina pieteicēja izteiktos apgalvojumus, ka kanalizācijas sistēma izbūvēta neatbilstoši būvprojektam vai iekārtas ekspluatācija rada piesārņojumu dīķī.

[5.6] Ar aktu apstiprinās, ka kanalizācijas pievads, kas izbūvēts nekustamajā īpašumā, ir pieņemts ekspluatācijā atbilstoši akceptētajā būvniecības dokumentācijā paredzētajam risinājumam, tas ir videi nekaitīgs un drošs.

[5.7] Ja pieteicējs būtu vēlējies un var pierādīt, ka notekūdeņu attīrīšanas iekārtas darbības rezultātā ir pasliktinājusies ūdens kvalitāte dīķī, viņam šādu pierādījumu iegūšana ir jāveic likumīgā veidā, ļaujot piedalīties paraugu ņemšanas procesā, kā arī vienojoties par neatkarīgu ekspertīzi.

[6] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja pieteikumu, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem, papildus norādot turpmāko. Pieteicēja un trešās personas īpašuma zemes līmeņa, vietā, kur ierīkota kanalizācija, starpība ir vairāk par diviem metriem, proti, pieteicēja īpašuma pusē bija liels grāvis septiņu metru platumā, kas savienojas ar dīķi un tālāk ar /Nosaukums A/ upi. 2021.gadā pieteicējs aizraka grāvi un daļu no dīķa, lai notekūdeņi netecētu uz pieteicēja īpašumu. Arī nekustamā īpašuma grunts līmenis ir ticis paaugstināts – vienreiz to veica nekustamā īpašuma iepriekšējais īpašnieks, otrreiz - trešā persona, ceļot māju un neprasot piekrišanu pieteicējam. Ja pieteicējam būs jāatjauno sava īpašuma iepriekšējais stāvoklis, likvidējot grunts pacēlumu, notekūdeņi plūdīs pār pieteicēja īpašumu, tālāk uz dīķi un /Nosaukums A/ upi.

Pieteicējs lūdz nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu sakarā ar to, ka jau ilgstoši nesekmīgi cenšas panākt, ka tiktu apturēta ūdens novadīšana uz viņa īpašumu. Pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisijai, izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, bija jāiedziļinās strīda būtībā un attiecīgi jāreaģē. Tāpat ir nodarīts kaitējums viņa īpašumam. Savukārt uz kaitējumu videi norāda notekūdeņu analīžu rezultāti.

[7] Tiesas sēdē atbildētājas pārstāvji pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un paskaidrojumā norādītajiem argumentiem, papildus norādot, ka ir bijuši vairāki testēšanas pārskati, bet jebkurai jaunai bioloģiskās attīrīšanas iekārtai pēc uzbūvēšanas pirmie testēšanas rezultāti sniedz nepatiesu ainu, jo iekārtai ir jāuzsāk darboties, tajā ir jāsāk veidoties baktērijām, kuras attīra ūdeni, un tikai pēc zināma laika var teikt, ka iekārta tiešām strādā. Tieši novadīt attīrītus ūdeņus kaimiņa zemesgabalā nav pieņemami, taču ikviens saražo zināmu skaitu notekūdeņu un tie visi tiek attīrīti un tālāk pa grāvjiem un dažādām ūdens tecēšanas vietām novadīti uz upēm un tālāk uz jūru, nav iespējams izdarīt tā, lai saražotais nekur nenonāktu. Teritorijās, kurās nav centralizētās kanalizācijas sistēmas, tiek veidotas bioloģiskās attīrīšanas sistēmas, kur galvenais ir attālums. Vairumā gadījumu attīrītais ūdens no kanalizācijas tiek ievadīts kādā tuvējā grāvī. Carnikava ir bijušo vasarnīcu kooperatīva teritorija, parasti vasarnīcu kooperatīvos šie grāvji iet pāri robežai, kas ir pa vidu šiem grāvjiem. Attīrītus ūdeņus nav liegts novadīt mazākas nozīmes ūdens noteces grāvjos.

Būvvalde par pieteicēja veikto patvaļīgo būvniecību vēl lems. Ja pieteicējs atjaunos iepriekšējo stāvokli, atbildētāja vērtēs tā brīža faktisko situāciju un lems atbilstoši tai, nav izslēgta iespēja atgriezties pie infiltrācijas. Infiltrāciju zemē veic tikai tur, kur ir gana irdena zeme un tā spēj sevī uzsūkt šķidrumu, mālainās augsnēs to nevar. Carnikavā un Ādažos pārsvarā ir mitras un smilšainas augsnes, kas to pieļauj. Tas nozīmē, ka tiek atsegta zemes virskārta un tajā 100 vai vairāku simtu kvadrātmetru platībā tiek guldītas caurules ar caurumiņiem sānos, attīrītais šķidrums ieplūst caurulēs un pa caurumiņiem pakāpeniski iesūcas gruntī. Pirms tam gruntī tiek veidots uzsūcošs šķembu grants slānis, kas palīdz ūdeni novadīt zemē. Šajā gadījumā, kad ēka pieņemta ekspluatācijā, tas būtu jauns būvniecības process, kuram nepieciešams projekts, paskaidrojuma raksts un ģeoloģiskā, ģeodēziskā izpēte. Infiltrācija ir vēl bīstamāka augsnei un teritorijai kopumā, jo jebkura fekālo ūdeņu ievadīšana piespiedu kārtā zemē ir daudz bīstamāka, nekā attīrīto ūdeņu ātra novadīšana pa kanalizācijas un grāvju sistēmām uz lielām ūdens tilpnēm. Šāds risinājums ir pieļaujams situācijās, kad citu risinājumu nav. Abos gadījumos ūdeņi tiek attīrīti, tomēr kāds procents netīro ūdeņu paliek.

No brīža, kad būvatļaujā saņemta atzīme par būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi, līdz brīdim, kad tiek saņemts no pasūtītāja atzinums par būves gatavību ekspluatācijai, būvlaukumā notiek nemitīgas izmaiņas. Šajā situācijā galvenie divi atskaites punkti ir saskaņotais projekts, kas kalpo par pamatu, lai sākotnēji būvvalde veiktu atzīmi par būvdarbu uzsākšanas nosacījumu izpildi, un apliecinājums par būves gatavību ekspluatācijai, līdz ar apliecinājumu tiek iesniegti visi izmainītie dokumenti vai to daļas. Šajā situācijā, kad tika noteikts uzdevums trešajai personai nodrošināt infiltrāciju, proti, mainoties būvei, nav teikts, ka tas jāizdara uzreiz, bet dokumentācijai būtu bijis jābūt, pieņemot būvi ekspluatācijā. To paredz arī Būvniecības likuma 16.-18.pants, kas pieļauj veikt izmaiņas būvdarbu veikšanas laikā. Ja izmaiņas nav iesniegtas, bet ir iesniegti visi citi dokumenti, kas apliecina, ka būve atbilst normām un standartiem, to pieņem ekspluatācijā, izmaiņas nepieprasot. Ja pieteicējs ir pacēlis grunti savā īpašumā, kā rezultātā notekūdeņi neskar viņa īpašumu, būvvaldei nav pamata prasīt infiltrāciju zemē, jo sākotnējais projekts, ko vides speciālisti akceptēja, bija izvade virszemē. Ja pieteicējs nebūtu veicis grunts pacelšanu, būvvalde nebūtu pieņēmusi ēku ekspluatācijā, līdz trešā persona nenodrošinātu infiltrāciju gruntī. Var piekrist, ka būvvaldei

vajadzēja informēt pieteicēju un trešo personu, ka prasība par infiltrāciju netiek uzturēta konkrētu iemeslu dēļ.

[8] Trešā persona tiesas sēdē norādīja, ka pieteikums ir nepamatots, atsaucoties uz paskaidrojumos minētajiem argumentiem, papildus norādot, ka pēc būvvaldes norādījuma par infiltrācijas nepieciešamību trešā persona nevarēja to veikt uzreiz, jo bija nepieciešams arhitekts, kuram arī bija vajadzīgs laiks, pēc tam sākās ziema, kad viņi nevarēja strādāt. Ūdens analīzes veiktas vismaz vienreiz gadā, pēdējās ūdens analīzes lietā nav iesniegtas.

Motīvu daļa

[9] Tiesa, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina, ka pieteikums ir apmierināms daļā.

[10] Vispirms tiesa norāda, ka lieta tika ierosināta par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu un zaudējumu atlīdzināšanu. Taču, tā kā pieteicējs lūdz atlīdzināt zaudējumus, prasījuma priekšmets ir ne tikai pārsūdzētā lēmuma atcelšana un zaudējumu atlīdzināšana, bet arī pārsūdzētā lēmuma atzīšana par prettiesisku. Secīgi tiesa precizē prasījuma priekšmetu kā prasījumu par pārsūdzētā lēmuma atzīšanu par prettiesisku, tā atcelšanu, nemantiskā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

[11] Lietā pamatā ir strīds, vai būvvalde pamatoti strīdus objektu pieņēma ekspluatācijā. Būvniecības likuma 12.panta 3.^{4}daļā ir noteikts, ka, pieņemot būvi ekspluatācijā, būvvalde pārbauda atbilstību būvatļaujā ietvertajiem nosacījumiem (ciktāl tie nav pārbaudīti, izpildot projektēšanas un būvdarbu uzsākšanas nosacījumus), patvaļīgas būvniecības esību un speciālajos būvnoteikumos noteikto dokumentu, tai skaitā pozitīvu atzinumu (ja tādi nepieciešami saskaņā ar normatīvajiem aktiem), esību. Saskaņā ar Būvniecības likuma 21.panta pirmo daļu pēc būvdarbu pabeigšanas būvniecības ierosinātājs nodrošina būves novietojuma uzmērījumu veikšanu un pieņem būvi ekspluatācijā.

Ministru kabineta 2014.gada 19.augusta noteikumu Nr.500 „Vispārīgie būvnoteikumi" (turpmāk tekstā – Vispārīgie būvnoteikumi) 87.punkts noteic, ka būvi, tās daļu vai būves kārtu pieņem ekspluatācijā, ja tā ir uzbūvēta atbilstoši būvatļaujas nosacījumiem.

Ministru kabineta 2014.gada 2.septembra noteikumu Nr.529 „Ēku būvnoteikumi" (turpmāk - noteikumi Nr.529) 157.punktā noteikts, ka pēc šo noteikumu 7.^{2}punktā minēto būvdarbu pabeigšanas būvniecības ierosinātājs institūcijā, kura pilda būvvaldes funkcijas, iesniedz paskaidrojuma raksta II daļu, kurai pievieno šādus dokumentus un informāciju: 1) atzinumus par ēkas vai tās daļas inženiertīklu gatavību ekspluatācijai, kas saņemti no institūcijām, kuras ir izdevušas tehniskos vai īpašos noteikumus; 2) izpildrasējumus, ja attiecīgās izmaiņas būvdarbu veikšanas laikā pieļaujams veikt saskaņā ar vispārīgajiem būvnoteikumiem; 3) būvdarbu žurnālu kopā ar būvdarbu izpildes dokumentāciju, izņemot šo noteikumu 120.punktā minētos gadījumus; 4) ja veikta jauna būvniecība vai novietošana, papildus pievieno izpildmērījuma plānu (ar ēkas novietni, ierīkotiem ārējiem inženiertīkliem un citām vienlaikus būvētām būvēm), izņemot gadījumu, ja veikta sezonas ēkas būvniecība; 5) ja veikta atjaunošana un energoefektivitātes pasākumi, papildus pievieno informāciju par ēkas energoefektivitātes pagaidu sertifikātu, kas izdots saskaņā ar normatīvajiem aktiem ēku energoefektivitātes jomā, – pagaidu sertifikāta izdošanas datums un numurs būvniecības informācijas sistēmā; 6) ja veikta pārbūve (tai skaitā vienkāršota pārbūve) un mainījusies situācija apvidū, papildus pievieno izpildmērījuma plānu.

Būves pieņemšana ekspluatācijā būtībā ir iepriekš izdotās būvatļaujas izpildes pareizības pārbaude. Akts par būves pieņemšanu ekspluatācijā, lai arī ir patstāvīgs tiesību akts, pilnībā pamatojas iepriekš izdotajā būvatļaujā – akceptē uzbūvētās būves atbilstību būvprojektam un atļauj to atbilstoši ekspluatēt (*Senāta 2013.gada 30.septembra lēmuma lietā Nr.SKA-984/2013, A420374412, 9.punkts*). Pieņemot lēmumu par būves pieņemšanu ekspluatācijā, tiek pārbaudīts būves drošums un tehniskā gatavība ekspluatācijai, pamatojoties uz būvdarbu izpildes dokumentāciju un atbilstību akceptētajam būvprojektam un normatīvajiem aktiem. Ar lēmumu par būves pieņemšanu ekspluatācijā, no vienas puses, tiek konstatēts, vai pareizi ir izpildīts cits administratīvais akts – būvatļauja, bet, no otras puses, tiek dotas tiesības uz būves ekspluatāciju, tātad tam pašam par sevi radot tiesiskās sekas (*Senāta 2010.gada 17.jūnija lēmuma lietā Nr.SKA-590/2010, A42578408, 11.punkts*). Tomēr noteiktos apstākļos lēmums par būves pieņemšanu ekspluatācijā pats par sevi var skart arī personas, kas nav būvatļaujas adresāts, tiesības, ja faktiski uzbūvētā būve atšķiras no būvatļaujas nosacījumiem un tāda tiek pieņemta ekspluatācijā (*turpat, 13.punkts*).

Līdz ar to pārbaudāms, vai būvatļauja par objekta būvniecību daļā par ūdensvadu un sadzīves kanalizāciju ir izpildīta pareizi un vai uzbūvētais objekts pēc drošuma un tehniskās gatavības atbilst būvdarbu izpildes dokumentācijai, būvprojektam un normatīvajiem aktiem.

[12] Vispirms tiesa konstatē, kam neiebilst arī pieteicējs, ka strīdus ūdensvads un kanalizācijas sistēma vispārīgi konkrētajā teritorijā ir atļauta.

[12.1] Saskaņā ar Latvijas būvnormatīva LBN 223-15 „Kanalizācijas būves" 151.2.punktu notekūdeņu attīrīšanai var lietot rūpnieciski izgatavotas kompaktas attīrīšanas iekārtas ar attīrīto notekūdeņu novadīšanu ūdens baseinos, meliorācijas grāvjos vai filtrēšanu gruntī (atkarībā no attīrīšanas pakāpes).

Saskaņā ar Carnikavas novada domes 2019.gada 20.februāra saistošo noteikumu Nr.SN/2019/8 „Carnikavas novada teritorijas plānojuma 2018.-2028.gadam grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" 1.pielikuma „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" (turpmāk – apbūves noteikumi) 75.punktu, ja zemesgabalam blakus esošajā ielā nav izbūvēti maģistrālie sadzīves kanalizācijas inženiertīkli, veicot jaunu būvniecību vai esošas būves pārbūvi, izbūvē vietēju rūpnieciski izgatavotu kanalizācijas krājrezervuāru vai bioloģiskās attīrīšanas iekārtas.

Līdz ar to ir secināms, ka atbilstoši teritorijas plānojumam nekustamajā īpašumā drīkst izbūvēt un izmantot bioloģiskās attīrīšanas iekārtas. Par to, kā jau tika minēts, strīda nav. No attīrīšanas iekārtām attīrītos ūdeņus var novadīt meliorācijas grāvjos vai infiltrēt gruntī atkarībā no attīrīšanas pakāpes.

[12.2] Papildus tiesa norāda, ka konkrētajā gadījumā nav piemērojami pieteikumā citētie Ādažu novada domes 2018.gada 27.marta saistošie noteikumi Nr.7 „Ādažu novada teritorijas plānojuma grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi" un Ādažu novada domes 2018.gada 27.marta saistošie noteikumi Nr.8 „Ādažu pagasta padomes 2006.gada 21.marta saistošo noteikumu Nr.5 „Par Ādažu pagasta teritorijas plānojuma grafisko daļu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem", Ādažu novada domes 2006.gada 27.jūnija saistošo noteikumu Nr.13 „Par redakcionāliem labojumiem Ādažu pagasta teritorijas plānojuma paskaidrojumu rakstā un apbūves noteikumos" un Ādažu novada domes 2009.gada 25.augusta saistošo noteikumu Nr.22 „Ādažu novada (pagasta) teritorijas plānojuma 2006.-2012. (2009.gada grozījumi) atcelšana", jo vienotos teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus plānots pieņemt tikai 2025.gadā un Ādažu pagasta ciemi un Ādažu pilsēta, kā arī Carnikavas pagasta ciemi vadās pēc šajos pagastos pieņemtiem saistošajiem noteikumiem - Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem.

[13] Pieteicējs pēc būtības iebilst pret to, ka inženierbūves – bioloģiskās attīrīšanas iekārtas attīrītie ūdeņi tiek novadīti tādā veidā, ka tie nokļūst pieteicēja īpašumā, nevis tiek infiltrēti gruntī nekustamajā īpašumā, un ka būvvaldes trešajai personai uzliktais pienākums par kanalizācijas pārbūvi,

nodrošinot attīrīto ūdeņu infiltrāciju gruntī pirms objekta pieņemšanas ekspluatācijā, netika izpildīts. Tiesa konstatē, ka minētais pienākums bija izpildāms un pārsūdzētais lēmums ir prettiesisks sekojošu apsvērumu dēļ.

[13.1] Kā jau tika minēts iepriekš, būvdarbi, kas neatbilst būvprojektam un normatīvo aktu prasībām, nav akceptējami un attiecīgais objekts nav pieņemams ekspluatācijā.

Atbilstoši Vispārīgo būvnoteikumu 87.punktam un noteikumu Nr.529 157.punktam pirms objekta pieņemšanas ekspluatācijā atbildētājai bija jāpārliecinās, ka ir saņemts atzinums no Carnikavas komunālservisa par ēkas inženiertīklu gatavību ekspluatācijai.

Atzinumā norādīts, ka strīdus ūdensvads un sadzīves kanalizācija atbilst Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumiem Nr.332 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 221-15 „Ēku iekšējais ūdensvads un kanalizācija’” (turpmāk – noteikumi Nr.332) un Carnikavas novada domes 2017.gada 22.marta saistošajiem noteikumiem Nr.SN/2017/6 „Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas un lietošanas kārtība Carnikavas novadā” (turpmāk – noteikumi Nr.SN/2017/6) (spēkā līdz 2022.gada 1.novembrim).

Tajā pašā laikā būvdarbu atbilstība Vispārīgo būvnoteikumu 87.punktam, noteikumu Nr.529 157.punktam un noteikumiem Nr.332, nenozīmē, ka pirms objekta pieņemšanas ekspluatācijā nav jāpārbauda atbilstība arī citiem normatīvajiem aktiem, kā arī būvprojektam.

[13.2] Atbilstoši saskaņotajam būvprojektam nekustamajā īpašumā tika paredzētas bioloģiskās attīrīšanas iekārtas ar attīrīto notekūdeņu novadīšanu nogāzē, divu metru attālumā no pieteicēja īpašuma robežas. Izlaide bija paredzēta grāvī (*lietas 37. un 62.lapa*). Izmaiņas būvprojektā netika veiktas, būvdarbi tika uzsākti 2019.gada 14.februārī un pabeigti 2019.gada 23.oktobrī. No atbildētājas 2023.gada 16.jūnija vēstules Nr.ĀNP/1-12-6/23/849 izriet, ka sadzīves kanalizācijas iekārta netika ekspluatēta līdz būves pieņemšanai ekspluatācijā, SIA „Azimuts inženierizpēte” sagatavoja un Mērniecības datu centrā reģistrēja būves izpildu mērījumus (kurā attēlots faktiski izbūvētās ūdensvada un kanalizācijas sistēmas novietojums). Tādējādi strīdus objekts tika uzbūvēts atbilstoši būvprojektam.

Tajā pašā laikā no būvvaldes trešajai personai 2021.gada 27.jūlijā un 2021.gada 22.septembrī adresētās vēstules izriet, ka būvvalde trešajai personai 2021.gada 27.jūlijā un 2021.gada 22.septembrī uzlika pienākumu saņemt rakstisku piekrišanu no pieteicēja vai pārbūvēt bioloģiskās attīrīšanas iekārtas un lietus ūdens kanalizācijas izlaides, paredzot risinājumu ar infiltrāciju gruntī, kas izvietota ne tuvāk kā 1,5 m no pieteicēja zemesgabala robežas. Pirms darbu uzsākšanas bija nepieciešams saskaņot būvprojekta izmaiņas attiecībā uz bioloģiskās attīrīšanas iekārtas un lietus ūdens kanalizācijas risinājumu, kā arī pagarināt būvatļauju. Minētajās būvvaldes vēstulēs ir norādīts, ka šāds pienākums tika uzlikts trešajai personai, jo būvvalde, atkārtoti iepazīstoties ar situāciju dabā un būvniecības lietas saskaņoto būvprojekta paredzēto risinājumu, secināja, ka būvprojektā paredzēta sadzīves notekūdeņu bioloģiskā attīrīšanas iekārta ar attīrīto notekūdeņu izlaidi netālu no pieteicēja robežas, taču būvprojektā maldinoši norādīts, ka izlaide ir grāvī, bet faktiski dabā grāvja nav. Izlaide ir virszemes un esošā reljefa dēļ visi notekūdeņi pa nogāzi nonāk blakus esošajā dīķī kaimiņu īpašumā, t.i., pieteicēja nekustamajā īpašumā. Būvprojektā nav paredzēta lietus ūdens kanalizācija, bet dabā tā ir uzbūvēta ar izlaidi virszemē, netālu no kaimiņa robežas, kas līdzīgi kā notekūdeņi no bioloģiskās attīrīšanas iekārtas nonāk kaimiņu īpašumā esošajā dīķī.

No minētā izriet, ka būvvalde konstatēja būvprojekta neatbilstību situācijai dabā, kā arī Civillikuma 1095.panta pārkāpumu, kas noteic, ka augstāk stāvoša zemes gabala īpašniekam nav tiesības uz tā ne ierīkot, ne iznīcināt kaut ko tādu, kas, kaitējot zemāk stāvošam zemes gabalam, novadītu no tā vai uz to ūdeni, novirzot ūdens tecējumu no tā dabiskā ceļa. Secīgi trešajai personai pirms objekta nodošanas ekspluatācijā, lai nodrošinātu būvdarbu un objekta atbilstību normatīvajiem aktiem un būvprojektam, bija jāpārbūvē bioloģiskās attīrīšanas iekārta un lietus ūdens kanalizācijas izlaide, paredzot risinājumu ar infiltrāciju gruntī. No minētā izriet arī tas, ka šāds pienākums trešajai personai tika uzlikts tādēļ, ka būvprojektā paredzētā izlaide grāvī nekustamajā īpašumā nav iespējama, ka dabā grāvja nav un reljefa dēļ visi notekūdeņi pa nogāzi nonāk pieteicēja īpašumā.

Minēto secinājumu apstiprina arī pieteicēja iesniegtie fotoattēli. No 2019.gada septembra un oktobra un 2020.gada fotoattēliem izriet, ka nekustamā īpašuma grunts līmenis ir acīmredzami augstāks par pieteicēja īpašuma grunts līmeni. Blakus žogam, kas norobežo abus zemesgabalus, nekustamā īpašuma reljefs mainās, veidojot nogāzi, grāvja nekustamajā īpašumā nav. No pieteicēja paskaidrojumiem izriet, ka grāvis viņa nekustamajā īpašumā gar žogu izveidojās vēlāk, kad pieteicējs veica būvniecības darbus, paaugstinot sava nekustamā īpašuma grunts līmeni, ko apstiprina arī atbildētāja un par to lietā strīda nav.

No atbildētājas 2023.gada 16.jūnija vēstules Nr.ĀNP/1-12-6/23/849 secināms, ka minētās papildu prasības trešā persona nav izpildījusi.

[13.3] Atbildētāja tās 2023.gada 16.jūnija vēstulē Nr.ĀNP/1-12-6/23/849 norādīja, ka pieteicējs 2021.gada oktobrī patvaļīgi paaugstināja savā zemesgabalā zemes līmeni, kā rezultātā situācija dabā ir mainījusies un pieteicēja zemesgabalā pie kopīgās robežas grāvī tiek novadīti lietus ūdens kanalizācijas notekūdeņi un attīrītie notekūdeņi no lokālās bioloģiskās attīrīšanas iekārtas.

Par to, ka pieteicējs ir paaugstinājis grunts līmeni savā nekustamajā īpašumā, lietā strīda nav. Atbildētāja papildus norādīja, ka, ja pieteicējs nebūtu veicis grunts paaugstinājumu, trešajai personai būtu bijis pienākums veikt kanalizācijas izvades risinājumu ar infiltrāciju gruntī. Pieteicējs paskaidroja, ka paaugstinājis grunts līmeni savā īpašumā, jo trešā persona nepildīja būvvaldes uzlikto pienākumu.

Secīgi atbildētāja pamato akta izdošanu un pārsūdzētā lēmuma pieņemšanu ar pēc tās viedokļa pieteicēja veiktās patvaļīgās būvniecības rezultātā izmainīto situāciju dabā. Proti, atbildētāja akceptē situāciju, kurā trešās personas strīdus objekta atbilstība būvprojektam un normatīvajiem aktiem tikusi nodrošināta, pieteicējam veicot patvaļīgu būvniecību, t.i., pieteicējam paaugstinot grunts līmeni, kā rezultātā dabā ir izveidojies grāvis, turklāt nevis nekustamajā īpašumā, bet pieteicēja nekustamajā īpašumā, kurā tiek novadīti no trešās personas bioloģiskās attīrīšanas iekārtas izvadītie un attīrītie sadzīves notekūdeņi. Šāds risinājums nav pieļaujams.

Šādā situācijā atbildētājai nebija pamata pieņemt pārsūdzēto lēmumu, atsaucoties uz atzinumu. Ņemot vērā minēto, tiesa konstatē, ka objektu nevarēja pieņemt ekspluatācijā, iekams nav izpildīts būvvaldes trešajai personai uzliktais pienākums nodrošināt kanalizācijas ūdeņu infiltrāciju gruntī nekustamajā īpašumā. Tā kā objekts tika pieņemts ekspluatācijā, pārsūdzētais lēmums ir prettiesisks un ir atceļams.

[14] Attiecībā uz pieteicēja lūgumu atlīdzināt viņam nemantisko kaitējumu tiesa norāda uz turpmāk minēto.

Administratīvā procesa likuma 93.pants noteic atlīdzinājuma prasījuma izskatīšanas ārpustiesas kārtību. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 93.panta trešo daļu, ja atlīdzinājums nav prasīts vienlaicīgi ar administratīvā akta vai faktiskās rīcības apstrīdēšanu vai pārsūdzēšanu, iesniegumu par atlīdzinājumu var iesniegt iestādē, kas nodarījusi zaudējumus vai kaitējumu. Atlīdzinājumu iestādē var prasīt, ja ir pabeigta attiecīgās administratīvās lietas izskatīšana pēc būtības (ir stājies spēkā augstākas iestādes izdots administratīvais akts, un tas nav pārsūdzēts, vai arī ir stājies spēkā tiesas spriedums). Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 93.panta otrajai daļai, ja zaudējumus vai kaitējumu nodarījusi augstāka iestāde apstrīdēšanas procesā, pieteikumā par administratīvā akta vai faktiskās rīcības pārsūdzēšanu vienlaicīgi var prasīt arī atlīdzinājumu. Tādējādi, lai administratīvajā tiesā varētu tikt skatīts jautājums par zaudējumu kompensāciju, nepieciešams, lai šāds personas lūgums vispirms būtu izlemts iestādē, izņemot gadījumus, kad kaitējumu nodarījusi augstāka iestāde apstrīdēšanas procesā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 278.panta pirmās daļas 1.punktu tiesa atstāj pieteikumu bez izskatīšanas, ja pieteicējs nav ievērojis likumā noteikto lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas kārtību.

Pieteicējs pieteikumā lūdz piedzīt no pašvaldības atlīdzinājumu par morālo kaitējumu. Tiesas sēdē pieteicējs precizēja, ka lūdz nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu sakarā ar to, ka jau ilgstoši nesekmīgi cenšas panākt, ka tiktu apturēta ūdens novadīšana uz viņa īpašumu, un pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisijai, izskatot pieteicēja apstrīdēšanas iesniegumu, bija jāiedziļinās strīda būtībā un attiecīgi jāreaģē.

No minētā izriet, ka pieteicējs atlīdzinājuma prasījumu nesaista konkrēti ar pārsūdzētā lēmuma pieņemšanu, bet ar pašvaldības un tās iestāžu rīcību saistībā ar konkrētā strīda risināšanu.

Šādos apstākļos, tā kā augstākā iestāde ir tikai pievienojusies apstrīdētajam administratīvajam aktam un tajā pašā laikā no lietas materiāliem neizriet, ka tā būtu nodarījusi pieteicējam kaitējumu akta apstrīdēšanas procesā, tiesa nekonstatē pārkāpumus, kas tika pieļauti sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas stadijā, bet netika pieļauti sākotnējā lēmuma pieņemšanas stadijā, līdz ar to pieteikums šajā daļā ir atstājams bez izskatīšanas atbilstoši 278.panta pirmās daļas 1.punktam.

[15] Pieteicējs lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus 1000 *euro* apmērā saistībā ar izdevumiem par juridiskās palīdzības saņemšanu. Attiecībā uz pieteicēja lūgumu atlīdzināt viņam mantiskos zaudējumus tiesa norāda uz turpmāk minēto.

[15.1] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu. Zaudējumu atlīdzināšanas kārtība ir noteikta Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likumā (turpmāk – Atlīdzināšanas likums). Atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmajā daļā noteikts, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

No minētā, kā arī Administratīvā procesa likuma 92.panta izriet, ka viens no zaudējumu atlīdzības tiesiskajiem pamatiem ir prettiesisks administratīvais akts. Ņemot vērā, ka pieteikums daļā par pārsūdzētā lēmuma atzīšanu par prettiesisku ir apmierināts, ir konstatējams zaudējumu atlīdzināšanas pamats.

[15.2] Satversmes tiesa ir norādījusi, ka valstij nav pienākuma pilnā apmērā atlīdzināt pilnīgi visus ar juridisko palīdzību saistītos izdevumus, kas radušies, apstrīdot un pārsūdzot administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību (*Satversmes tiesas 2010.gada 11.jūnija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr.2010-11-01 8.punkts*). Tiesas pieejamība būtībā tiek nodrošināta, ja personai ir pietiekami plašas iespējas izvēlēties juridiskās palīdzības sniedzēju no advokātu vidus un ja valsts ir izveidojusi tādu tiesisko regulējumu, kas gadījumā, kad lieta izšķirta personai par labu, paredz ar šo palīdzību saistīto izdevumu atlīdzināšanu saprātīgā apmērā (*sal. sk. Satversmes tiesas 2014.gada 7.februāra sprieduma lietā Nr.2013-04-01 28.punktu, 2022.gada 25.marta sprieduma lietā Nr.2021-25-03 14.2.1.punktu*).

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 7.panta trešo daļu izmaksu, kas saistītas ar juridisko palīdzību, maksimālo apmēru nosaka Ministru kabinets. Pamatojoties uz minēto deleģējumu, ir izdoti Ministru kabineta 2011.gada 8.novembra noteikumi Nr.859 „Noteikumi par privātpersonai atlīdzināmo juridiskās palīdzības izmaksu maksimālo apmēru" (turpmāk - noteikumi Nr.859). Saskaņā ar noteikumu Nr.859 2.punktu samaksu par juridisko palīdzību aprēķina par pilnām stundām. Šo noteikumu Nr.859 3.1.apakšpunkts noteic, ka valsts atlīdzina izmaksas vienai personai par sniegtu juridisko konsultāciju – 30 *euro* stundā. Savukārt minēto noteikumu 4.punkts noteic, ka valsts sedz izdevumus par sniegtu juridisko konsultāciju šo noteikumu 3.1.apakšpunktā minētajā apmērā ne vairāk kā par piecām stundām vienas lietas ietvaros. Noteikumu Nr.859 3.2.apakšpunkts noteic, ka valsts atlīdzina izmaksas vienai personai par pieteikuma sastādīšanu – 50 *euro*, 3.5.apakšpunkts noteic, ka par tāda dokumenta sastādīšanu, kas nepieciešams lietas izlemšanai (iesniegumi, lūgumi vai paskaidrojumi (izņemot dokumentu par informācijas pieprasīšanu un šo noteikumu 3.2., 3.3. un 3.4.apakšpunktā minētos dokumentus)) – 26 *euro*. Par dalību tiesas sēdē valsts atlīdzina izmaksas – 40 *euro* stundā saskaņā ar noteikumu Nr.859 3.7.apakšpunktu.

Tajā pašā laikā ar Satversmes tiesas 2022.gada 25.marta spriedumu lietā Nr.2021-25-03 attiecībā uz personām, kas uzsākušas un turpina savu pamattiesību aizsardzību ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, noteikumu Nr.859 3.-5.punkti, ciktāl tie neparedz ar juridisko palīdzību saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzinājumu saprātīgā apmērā, atzīti par neatbilstošiem Satversmes 9.panta pirmajam teikumam un spēkā neesošiem no attiecīgās personas pamattiesību aizskāruma rašanās brīža. Satversmes tiesa noteikusi, ka līdz brīdim, kad stāsies spēkā regulējums, ar kuru Ministru kabinets būs izpildījis savu pienākumu, kas tam noteikts Satversmes 92.panta pirmajā teikumā, tiesību normu piemērotājam tām personām, kurām ar juridisko palīdzību saistīti izdevumi radušies valsts prettiesiskas rīcības rezultātā, tiesības uz taisnīgu tiesu jānodrošina, tieši piemērojot Satversmes 92.panta pirmo teikumu un šā sprieduma atziņas un nosakot ar juridisko palīdzību saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzinājumu saprātīgā apmērā.

Kā izriet no minētā Satversmes tiesas sprieduma, tā nav atzinusi, ka būtu nepieļaujami noteikt maksimālo apmēru, kādā valsts atlīdzina izdevumus par juridisko palīdzību, ja tā radusies valsts vai pašvaldības prettiesiskas rīcības rezultātā, taču atlīdzībai jābūt saprātīgai.

[15.3] No pieteicēja iesniegtās 2022.gada 18.februāra kvīts Nr.0242071, ko izrakstījusi zvērināta advokāte Kristīna Korņeva, izriet, ka sniegts pakalpojums „Par juridiskās palīdzības sniegšanu lietā saistībā ar kanalizācijas izbūvi kaimiņmājā /adrese A/ (Vien. 530)" par summu 1000 *euro*. 2023.gada 30.augusta un 28.septembra iesniegumā par trūkumu novēršanu norādīts, ka zvērinātas advokātes K.Korņevas izdevumos iekļauti pakalpojumi par juridiskās palīdzības sniegšanu pirmās instances tiesā, tai skaitā prasības pieteikuma, pieprasījumu u. tml. sagatavošanu, piedalīšanos lietas izskatīšanā, kas pilnā apmērā attiecināmi uz tiesas procesu.

No minētā tiesnese secina, ka pieteicējam mantiskie zaudējumi radušies par zvērināta advokāta sniegto juridisko palīdzību 1000 *euro* apmērā – administratīvā procesa laikā tiesā, t.sk., sagatavojot pieteikumu tiesai un piedaloties lietas izskatīšanā tiesas sēdē, par ko tiesai šaubu nav un ko apstiprina tiesā iesniegtais pieteikums un zvērinātas advokātes dalība tiesas sēdē.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja izdevumi par minētajām pieteicēja paskaidrojumos norādītajām pozīcijām ir bijuši lielāki, nekā valsts maksimāli noteiktais atlīdzinājums. Konkrētajā gadījumā nepastāv strīds, ka par tām darbībām, kuras izriet no minētās advokāta kvīts un pieteicēja paskaidrojumiem, proti, dalību tiesas sēdē un pieteikuma sastādīšanu, noteikumi Nr.859 paredz maksimālo atlīdzību 40 *euro* stundā par dalību tiesas sēdē un pieteikuma sagatavošanu tiesai – 50 *euro*, nosakot fiksēto summu par šādu dokumentu sagatavošanu, kura nav atkarīga no pieteikuma sagatavošanai iztērēto stundu skaita.

Secīgi tiesa tālāk vērtēs, vai konkrētajā gadījumā minētās normas paredz ar juridisko palīdzību saistīto nepieciešamo izdevumu atlīdzinājumu saprātīgā apmērā.

[15.4] Lai izlemtu, vai konkrētajā gadījumā juridiskās palīdzības izdevumi atbilstoši maksimālajam noteikumos Nr.859 noteiktajam apmēram ir saprātīgi, jāņem vērā, ka noteikumi Nr.859 tika izstrādāti pēc analoģijas ar Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumiem Nr.1493 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību" (turpmāk – noteikumi Nr.1493). Pieņemot noteikumus Nr.859, tika ņemts vērā jau noteikumos Nr.1068 ietvertais tiesiskais regulējums. Savukārt, izstrādājot noteikumus Nr.1068, tika veikta juridiskās palīdzības sniedzēju aptauja un veikts pētījums par juridisko pakalpojumu tirgus cenām, ņemot vērā arī katra tiesvedības procesa īpatnības. Pamatojoties uz izpētes rezultātiem, tika noteikti juridiskās palīdzības veidi, apjoms un atlīdzināmie izdevumi (*sal. sk. Satversmes tiesas 2022.gada 25.marta sprieduma lietā Nr.2021-25-03 14.punktu*). Noteikumi Nr.1493 tika regulāri pārskatīti un precizēti, palielinot atlīdzības apmēru par noteiktajām juridiskās palīdzības pozīcijām. Pēdējie grozījumi tajos veikti 2023.gada 20.jūnijā. Saskaņā ar šo grozījumu anotāciju grozījumi ir nepieciešami sakarā ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju risinājumu kopumu, kas nodrošina procesu elektroniskā vidē īstenošanu un šajos procesos apstrādājamo datu (elektroniski radītu datu vai dokumentu, vai elektroniskā formātā pārvērstu papīra formāta dokumentu) pieejamību izveidi (turpmāk – e-lieta), jo juridiskās palīdzības sniedzējam ir iespēja iepazīties ar lietas materiāliem elektroniski (nevis tikai tiesā klātienē), elektronisko paziņojumu par juridiskās palīdzības sniegšanu izveidi civillietās, administratīvajās lietās un Satversmes tiesas lietās, kā arī nepieciešamību regulēt gadījumu, kad juridiskās palīdzības sniedzējs saņem atlīdzību par konsultācijas sniegšanu ieslodzījuma vietā esošai personai telefoniski, neapmeklējot

ieslodzījuma vietu. Savukārt pēdējie grozījumi noteikumos Nr.1068, ar kuriem tika pārskatītas juridiskās palīdzības izdevumu summas, tika pieņemti 2021.gada 29.jūnijā. No šo grozījumu anotācijas izriet, ka noteikumu projekta mērķis ir pieejamo budžeta līdzekļu ietvaros (neprasot papildu valsts budžeta līdzekļus) palielināt valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzēju atlīdzības apmērus, ņemot vērā Juridiskās palīdzības administrācijas ierosinājumus. Tiks palielināti atlīdzības apmēri tādās pozīcijās kā procesuālo dokumentu sagatavošana, apelācijas un kasācijas sūdzības sagatavošana un ar juridisko palīdzību saistītie izdevumi. Anotācijā ir norāde uz Juridiskās palīdzības administrācijas 2019.gadā veiktās juridiskās palīdzības sniedzēju aptaujas rezultātiem, kas norāda gan uz atlīdzības, gan uz juridiskās palīdzības veida – juridiskās konsultācijas apjoma noteikto ierobežojumu nesamērīgumu. Saskaņā ar grozījumu projektu valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības samaksas apmēri civillietās, administratīvajās lietās, pārrobežu strīdu lietās un lietās saskaņā ar Ārstniecības likumu tiks paaugstināti šādās pozīcijās: 1) par sniegto juridisko konsultāciju – samaksas paaugstinājums par 10 *euro* (no 20 *euro* uz 30 *euro*) stundā, kā arī palielināts maksimālais stundu skaits (no 5 uz 7 stundām), par kurām valsts sedz izdevumus vienas lietas ietvaros, ja tiek sniegta juridiskā konsultācija; 2) par prasības pieteikuma, pieteikuma tiesvedības uzsākšanai, kreditora pieteikuma maksātnespējas procesā, pretprasības, blakus sūdzības vai izlīguma sastādīšanu – samaksas paaugstinājums par 20 *euro* (no 50 *euro* uz 70 *euro*); 3) par apelācijas sūdzības sastādīšanu – samaksas paaugstinājums par 20 *euro* (no 65 *euro* uz 85 *euro*); 4) par kasācijas sūdzības sastādīšanu – samaksas paaugstinājums par 20 *euro* (no 80 *euro* uz 100 *euro*). Grozījumu projektā minētās pozīcijas paaugstināt ir izvēlētas, vērtējot minēto dokumentu sagatavošanas sarežģītību un ieguldīto laiku dokumentu sagatavošanā. Tāpat tika vērtētas šā brīža zvērinātu advokātu sniegto pakalpojumu tirgus cenas, kas parāda, ka tieši šajās sniegtās juridiskās palīdzības pozīcijās tā sauktā tirgus cena ir salīdzinoši augstāka. Tā kā zvērinātu advokātu sniegtās juridiskās palīdzības samaksas apmēri nav nekur noteikti, tad nav tāda informācijas avota, kur tie būtu brīvi pieejami. 2017.gada 14.februārī Ministru kabinets apstiprināja Tieslietu ministrijas izstrādāto konceptuālo ziņojumu „Par advokātu procesa ieviešanu atsevišķās civillietu kategorijās" (Ministru kabineta 2017.gada 14.februāra prot.Nr.7 41.§), ar kuru paredzēts noteikt, ka advokātu process ieviešams no pirmās instances tiesas (turpinās otrās instances tiesā) atsevišķās civillietu kategorijās. Minētajā konceptuālajā ziņojumā sadarbībā ar Latvijas Zvērinātu advokātu padomi ir ievietoti zvērinātu advokātu sniegto pakalpojumu izcenojumi, kuriem gan ir tikai informatīvs raksturs. Līdz ar to precīzus zvērinātu advokātu sniegto pakalpojumu izcenojumus uzzināt nav iespējams, jo: 1) ņemot vērā zvērinātu advokātu individuālo izvēli attiecībā uz atlīdzības par savu darbu noteikšanu, atlīdzības par sniegto juridisko palīdzību apmēri ir ļoti atšķirīgi un to amplitūdas – plašas; 2) atšķirības atlīdzības apmērā konstatējamas, ņemot vērā zvērinātu advokātu praktizēšanas vietu ģeogrāfisko atrašanos un par juridiskās palīdzības saņemšanu maksātspējīgu personu skaitu tajā; 3) nereti zvērinātu advokātu noteiktais atlīdzības apmērs par konkrēta veida juridiskās palīdzības veidu var tikt noteikts atšķirīgs, ņemot vērā faktiskos apstākļus konkrētajā situācijā (lietas sarežģītība, ieguldītā darba apjoms un laika patēriņš, juridiskās palīdzības saņēmēja maksātspēja u.tml.). Piemēram, tirgus izcenojums apelācijas sūdzībai ir vidēji no 150 *euro* līdz 450 *euro*, kasācijas sūdzībai – vidēji no 250 *euro* līdz 510 *euro*, procesuālo dokumentu sagatavošana – vidēji no 50 *euro* līdz 1000 *euro*, pārstāvība tiesas sēdē – vidēji no 50 *euro* līdz 500 *euro*. Ņemot vērā, ka minētie advokātu sniegto pakalpojumu izcenojumi ir nesalīdzināmi augstāki par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sniedzējiem izmaksājamiem atlīdzības apmēriem atbilstoši noteikumos Nr.1493 paredzētajiem, tad Tieslietu ministrijas ieskatā noteikumu projektā piedāvātais atlīdzības paaugstinājuma risinājums ir taisnīgākais un efektīvākais, ņemot vērā šobrīd pieejamos valsts budžeta līdzekļus. Tāpat ir jānorāda, ka šī noteikumu projekta mērķis ir vairāk vērsts uz atlīdzības apmēru paaugstināšanu civillietās, administratīvajās lietās un pārrobežu strīdu lietās (*skat. Anotāciju Ministra kabineta 2021.gada 29.jūnija noteikumiem „Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumos Nr.1493 „Noteikumi par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības apjomu, samaksas apmēru, atlīdzināmajiem izdevumiem un to izmaksas kārtību"").*

No minētā izriet, ka tajā skaitā par tādiem juridiskās palīdzības veidiem kā pieteikuma sagatavošana tiesai valsts noteiktā atlīdzība attiecīgi 50 *euro* tika atzīta par nesamērīgu un paaugstināta attiecīgi līdz 70 *euro*, vērtējot minēto dokumentu sagatavošanas sarežģītību un ieguldīto laiku dokumentu sagatavošanā, kā arī zvērinātu advokātu sniegto pakalpojumu tirgus cenas.

[15.5] Ņemot vērā šīs lietas faktiskos apstākļus, tiesa atzīst, ka šī lieta nav standarta, ņemot vērā risināmos tehniskos jautājumus saistībā ar trešās personas kanalizācijas sistēmas izbūvi un pieteicēja mēģinājumu novērst viņa nekustamajam īpašumam nodarīto kaitējumu. Tajā pašā laikā šī ir administratīvā lieta un gan iestāde, gan tiesa virza šo procesu, ievērojot objektīvās izmeklēšanas principu. Pārsūdzēšanas process nebija garš, apskatāmais jautājumu loks bija šaurs un specifisks, nebija jāveic plaša un visaptveroša izpēte, secīgi lieta nav atzīstama par sarežģītu.

Tiesa secina, ka ir ticami, ka pieteikuma sastādīšanai bija nepieciešamas vairākas stundas, tāpat kā bija nepieciešama dalība tiesas sēdē. Par to liecina juridiskās palīdzības sniedzējas kvīts kopsakarā ar pieteicēja sniegtajām ziņām par juridiskās palīdzības saturu un pozīcijām. Tajās atspoguļotās pūles bija nepieciešamas pareizai lietas izskatīšanai un bija lietderīgas pārsūdzētā lēmuma pārsūdzības procesā. Juridiskā palīdzība bija adekvāta nepieciešamajam un faktiski ieguldītajam darbam. Taču, ņemot vērā, ka valsts izmaksā fiksēto summu par pieteikuma sagatavošanu, nevis atlīdzību pēc stundu likmes, tiesai nav pamata mainīt šo sistēmu, nosakot atlīdzību pēc stundu skaita par pieteikuma sagatavošanu. Turklāt pieteicējs nesniedza informāciju par to, cik stundas juridiskās palīdzības sniedzēja patērēja pieteikuma sagatavošanai. Tāpat tiesa ņem vērā, ka advokātu sniegto strīdus pakalpojumu izcenojumi, proti, zvērinātu advokātu noteiktais atlīdzības apmērs par procesuālā dokumenta sagatavošanu var tikt noteikts vidēji no 50 *euro* līdz 1000 *euro*, un advokāta izvēle tajā skaitā ir atkarīga no juridiskās palīdzības saņēmēja maksātspējas.

Secīgi, tā kā, lemjot par personai piešķiramā atlīdzinājuma apmēru, ir nepieciešams, no vienas puses, saprātīgi un efektīvi izmantot valsts budžeta līdzekļus un nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret visām personām, un, no otras puses, nodrošināt pieteicēja tiesības uz kvalificētu juridisko palīdzību, un ņemt vērā, ka strīdus izdevumi bija atkarīgi no juridiskās palīdzības saņēmēja maksātspējas un arī no tādiem aspektiem kā izraudzītā juridiskās palīdzības sniedzēja prakses vieta, reputācija, kā arī praktizēšanas ilgums, tiesa uzskata par samērīgu noteikt zaudējumu atlīdzības apmēru 300 *euro* par pieteikuma sastādīšanu, 40 *euro* stundā par pārstāvību tiesas sēdē, kopā – 380 *euro*.

[15.6] Pieteicējs norādīja, ka juridiskās palīdzības sniedzēja sagatavoja pieprasījumu, kas bija nepieciešami tiesvedībai.

No lietas materiāliem izriet, ka 2022.gada 25.maijā un 2023.gada 23.janvārī pieteicēja juridiskās palīdzības sniedzēja sakarā ar nepieciešamību iesniegt dokumentus tiesā lūdza būvvaldi sniegt informāciju par to, vai strīdus objekts tika nodots ekspluatācijā un ekspluatācijā nodošanas datumu, kā arī lūdza izsniegt akta kopiju.

No noteikumiem Nr.1493 un Nr.859 izriet, ka atlīdzība par informācijas pieprasīšanu netiek paredzēta. Tajā pašā laikā konkrētās lietas apstākļiem ir atbilstoši atlīdzināt izdevumus, kas ir saistīti ar informācijas pieprasīšanu par aktu, pielīdzinot šāda veida juridiskās palīdzības veidu noteikumos Nr.859 3.8.apakšpunktā un noteikumos Nr.1493 9.8.apakšpunktā minētajam juridiskās palīdzības veidam kā iepazīšanās ar lietas materiālu vienu sējumu vienas tiesas instances ietvaros – 20 *euro*.

[16] Ņemot vērā visu iepriekš minēto, pieteicēja pieteikums ir apmierināms daļā par pārsūdzētā lēmuma atzīšanu par prettiesisku un atcelšanu un daļā par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu 400 *euro* apmērā, bet noraidāms pārējā daļā par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu.

[17] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļā apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Tiesa konstatē, ka par pieteikumu par lietas ierosināšanu Administratīvajā rajona tiesā samaksāta valsts nodeva 30 *euro*. Tā kā pieteikums daļā

apmierināms, no atbildētājas par labu pieteicējam piespriežama samaksātā valsts nodeva 30 *euro*.

Papildus tiesa norāda, ka atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu" 13. un 14.punktam valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas iestādē Administratīvā procesa likuma 126.pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē. Iesniegums iestādē iesniedzams pēc tiesas nolēmuma spēkā stāšanās.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu, 278.panta pirmās daļas 1.punktu un 289.-291.pantu, tiesa

nosprieda

atstāt bez izskatīšanas /pers. A/ pieteikumu daļā par nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu 10 000 *euro*;

apmierināt /pers. A/ pieteikumu daļā;

atzīt Ādažu novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisijas 2023.gada 25.aprīļa lēmumu Nr.ĀNP/1-7-3-2/23/2 par prettiesisku un atcelt to no pieņemšanas dienas;

uzlikt par pienākumu Ādažu novada pašvaldībai viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās atlīdzināt /pers. A/ mantiskos zaudējumus 400 *euro*;

pārējā daļā pieteikumu par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu noraidīt;

piespriest no Ādažu novada pašvaldības par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, deklarētās dzīvesvietas adrese /adrese C/, valsts nodevu 30 *euro* apmērā, kas atlīdzināma no Ādažu novada pašvaldības pusē pieaicinātās Ādažu novada domes budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese M.Romanova